

Protokół z hybrydowego posiedzenia Rady Narodowego Instytutu Wolności

– Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Warszawa, 17 czerwca 2025 roku

17 czerwca 2025 r. odbyło się szóste, nadzwyczajne posiedzenie III kadencji Rady Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

W posiedzeniu udział wzięli:

1. Piotr Stec – Przewodniczący Rady NIW-CRSO;
2. Anna Czyżewska – Członkini Rady NIW-CRSO;
3. dr Ewa Gałka – Członkini Rady NIW-CRSO (online);
4. Agata Stafiej-Bartosik – Członkini Rady NIW-CRSO (online);
5. Iwona Żukiert – Członkini Rady NIW-CRSO;
6. Paweł Szewczyk – Członek Rady NIW-CRSO (online);
7. Paweł Bilski – Członek Rady NIW-CRSO;
8. Michał Braun – Dyrektor NIW-CRSO;
9. Adela Gąsiorowska – Zastępczyni Dyrektora NIW-CRSO;
10. Jarosław Wijatkowski – Biegły rewident (online);
11. Aneta Sędzikowska-Konecka – Główna Księgowa NIW-CRSO (online);
12. Elżbieta Siwik – Zastępca Głównej Księgowej NIW-CRSO;
13. Stefan Kołucki – Kierownik BPH NIW-CRSO;
14. Łukasz Ofiara – Kierownik BPT NIW-CRSO;
15. Małgorzata Kazubska – Kierowniczka BKiA NIW-CRSO;
16. dr Konrad Burdyka – Ekspert BKiA NIW-CRSO;
17. Bartosz Domański – Główny specjalista BPH NIW-CRSO;
18. Oliwia Krawczyk – Starsza specjalistka NIW-CRSO.

Członkiniom i członkom Rady NIW-CRSO został przedstawiony następujący porządek posiedzenia:

1. Otwarcie posiedzenia, sprawy formalne, wyrażenie zgody na nagrywanie przebiegu posiedzenia oraz przyjęcie porządku obrad.
2. Przyjęcie protokołu z posiedzenia Rady III kadencji z dnia 29.05.2025 r.
3. Przyjęcie uchwały w sprawie zaopiniowania Sprawozdania z działalności NIW-CRSO za rok 2024.

4. Przyjęcie uchwały w sprawie zaopiniowania rocznego Sprawozdania finansowego NIW-CRSO za rok 2024.
5. Omówienie naboru wniosków w ramach Rządowego Programu Wsparcia Organizacji Pozarządowych Moc Małych Społeczności.
6. Stan prac nad zmianami w programach wspierających rozwój społeczeństwa obywatelskiego, wdrażanych przez NIW-CRSO.
7. Ewaluacja programów – aktualny stan realizacji w NIW-CRSO.
8. Sprawy różne.
9. Zamknięcie posiedzenia.

Ad 1.

Posiedzenie otworzył Pan Piotr Stec, Przewodniczący Rady Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Wszystkie członkinie i członkowie Rady NIW-CRSO wyrazili zgodę na nagrywanie przebiegu spotkania. Na prośbę Dyrekcji Instytutu do porządku obrad po pkt. 5 włączono punkt „Losowanie przydziału ekspertów do wniosków w ramach konkursu Rządowego Programu Wsparcia Organizacji Pozarządowych Moc Małych Społeczności”, co spowodowało odpowiednią zmianę numeracji omawianych tematów.

Ad 2.

Protokół z posiedzenia Rady III kadencji z 29 maja 2025 r. został przyjęty przez Radę NIW-CRSO.

Ad 3.

Pan Michał Braun, Dyrektor Instytutu, przedstawił główne założenia Sprawozdania z działalności NIW-CRSO za rok 2024. Dokument zawiera m.in. dane dotyczące działalności Rady NIW-CRSO i podjętych przez nią uchwał, opis najważniejszych działań realizowanych przez Instytut w okresie sprawozdawczym, informacje o liczbie wypłaconych dotacji w ramach programów prowadzonych przez NIW-CRSO, a także część poświęconą sprawozdawczości organizacji pożytku publicznego. Ujęto w nim również informacje dotyczące Funduszu Wspierania Organizacji Pożytku Publicznego. Fundusz ten zasilany jest m.in. środkami pochodzącymi ze zwrotów z 1,5% podatku dochodowego od osób fizycznych, niewydatkowanych przez organizacje pożytku publicznego, które utraciły status OPP. Stan środków Funduszu na koniec okresu sprawozdawczego wynosił 384 276,89 zł. Środki te mogą zostać

rozdysponowane na rzecz organizacji w ramach odpowiedniego konkursu. Obecnie NIW, KPRM i Ministerstwo Finansów prowadzą rozmowy dotyczące przyszłości Funduszu. W Sprawozdaniu z działalności NIW-CRSO za 2024 rok znajduje się również opis działań skierowanych do organizacji pożytku publicznego.

Pani Anna Czyżewska zapytała o wysokość budżetu Funduszu Wspierania Organizacji Pożytku Publicznego w 2023 roku. Pani Elżbieta Siwik, Zastępca Głównej Księgowej NIW-CRSO odpowiedziała, że był on bardzo zbliżony. Następnie Członkini Rady zadała pytanie czy Instytut posiada koncepcję rozdysponowania zgromadzonych środków. Pani Adela Gąsiorowska wskazała, że możliwe byłoby ogłoszenie otwartego konkursu, np. w ramach nowego priorytetu programu PROO lub nowej ścieżki w ramach istniejącego priorytetu. Pani Anna Czyżewska zasugerowała również, że środki mogłyby zostać przeznaczone na kampanię promującą organizacje pożytku publicznego, ze szczególnym uwzględnieniem działań edukacyjnych na temat znaczenia posiadania statusu OPP.

Następnie Pan Michał Braun omówił działania informacyjno-edukacyjne i kwestie komunikacji, prowadzone przez NIW w 2024 r. W 2024 r. liczba obserwujących na Facebooku wzrosła o 25,2% w porównaniu do 2023 r. Omówiono również wydarzenia organizowane lub współorganizowane przez Instytut takie jak m.in. Obóz Wolontariatu Korpusu Solidarności, Seminaria konsultacyjne rządowych programów NOWEFIO i PROO, doroczna konferencja Instytutu, Forum Wolontariatu Korpusu Solidarności czy szkolenie dla ekspertów oceniających wnioski. W omawianym dokumencie znajduje się również dział „Badania i analizy”, w którym przedstawiono sporządzane przez Instytut analizy i raporty na potrzeby własne oraz innych instytucji publicznych.

Pani dr Ewa Gałka zapytała, czy Instytut prowadzi analizy danych zawartych w sprawozdaniach organizacji pożytku publicznego, zauważając, że mogą one stanowić cenne źródło informacji. Nawiązała również do publikacji wydawanych lub współwydawanych przez Instytut, które otrzymywała podczas różnych konferencji. Zasugerowała, że warto byłoby informować o możliwości ich pobrania online lub pozyskania w inny sposób. Pan Piotr Stec zaproponował, aby NIW bardziej promował swoją stronę wydawniczą. Pani Adela Gąsiorowska, Zastępczyni Dyrektora NIW-CRSO, poinformowała, że sprawozdania organizacji pożytku publicznego są dostępne w bazie OPP, do której Instytut posiada dostęp i z której korzysta m.in. w kontekście prac nad zmianami legislacyjnymi. Dodała, że pojawiły się propozycje, aby dane te udostępnić w formule otwartego dostępu, co ułatwiłoby korzystanie z nich osobom prowadzącym badania naukowe lub analizy sektora społecznego. NIW bada możliwości działania w tym zakresie.

Pani Agata Stafiej-Bartosik zwróciła uwagę, że w sprawozdaniu z efektów programu, w wielu miejscach w sekcji „produkty, rezultaty, oddziaływanie” pojawia się zapis „brak”, co – jej zdaniem – nie prezentuje się korzystnie. Zaznaczyła, że choć można zrozumieć, iż niektóre efekty nie mogły jeszcze zaistnieć (ze względu na długoterminowy charakter finansowania, np. do końca 2025 roku), warto zastanowić się, czy rzeczywiście nie było żadnych rezultatów ani oddziaływania. Zwróciła przy tym uwagę, że jej uwagi nie dotyczą przebiegu samych programów, lecz konstrukcji formularza sprawozdania.

Pani Adela Gąsiorowska zauważyła, że obecna forma zapisu może wynikać z założenia, iż stopień realizacji wskaźników dla danego programu będzie możliwy do określenia dopiero po jego ewaluacji, zaplanowanej na 2025 rok. Pani Agata Stafiej-Bartosik odniosła się do tej uwagi, podkreślając, że z logicznego punktu widzenia jest to zrozumiałe, jednak z perspektywy rzetelnego raportowania trudno przyjąć, że przez rok nie nastąpiły żadne efekty, skoro wiadomo, że działania są realizowane. Dodała, że warto zadbać, aby sprawozdanie – w takim zakresie, w jakim pozwala na to jego format – oddawało rzeczywisty obraz sytuacji. Pan Michał Braun wyjaśnił, że obecny stan rzeczy wynika ze sposobu określania wskaźników w poszczególnych programach. Jako przykład podał Korpus Solidarności, który – jako program szczegółowo opisany w uchwale Rady Ministrów – pozwala na jednoznaczne wskazanie rezultatów. W przypadku programów tematycznych jest to trudniejsze, ponieważ dokumenty programowe często zakładają osiągnięcie rezultatów w dłuższej perspektywie czasowej niż roczna.

Pani Adela Gąsiorowska zwróciła uwagę, że obecny wzór sprawozdania jest częściowo nieadekwatny do specyfiki programów oraz sposobu ich efektywnego raportowania. Brak zapisów wartości w tych polach wynika z faktu, iż w programach nie dysponujemy obecnie danymi za bieżący rok, które można by oszacować z odpowiednią precyzją. Ustalono, że trzy podpunkty – „produkty”, „rezultaty” i „oddziaływanie” – w gruncie rzeczy odzwierciedlają treści zawarte wyżej w sekcji efektów programów, lecz odnoszą się do trzech różnych aspektów: „produkty” oznaczają rezultaty ilościowe, „rezultaty” – rezultaty jakościowe, a „oddziaływanie” to wpływ, który w większości programów się nie pojawia i powinien być opatrzony uzasadnieniem braku możliwości jego wskazania. Zastępczyni Dyrektora wskazała, że zarówno w przypadku rezultatów ilościowych, jak i jakościowych za rok 2024 brak jest danych, natomiast stan za wcześniejsze lata przedstawiony został w odpowiednich ewaluacjach. Jednocześnie zaznaczono, że ewaluacja za ostatnie lata realizacji programów zostanie sporządzona w roku kolejnym.

Przewodniczący Rady poprosił o notatkę uzupełniającą ww. sprawie, następnie przeszedł do głosowania nad uchwałą w sprawie zaopiniowania Sprawozdania z działalności NIW-CRSO w 2024 roku. W głosowaniu 7 osób było ZA, nikt nie był przeciw, nikt się nie wstrzymał. Rada przyjęła uchwałę. Obecni podczas głosowania: 7 osób; głosowało: 7 osób.

Ad 4.

Pani Aneta Sędzikowska-Konecka, Główna Księgowa NIW-CRSO, przedstawiła najważniejsze informacje nt. sprawozdania finansowego Instytutu za 2024 rok. Dokument składa się z kilku głównych części, wprowadzenia, wstępu, bilansu, rachunku zysków i strat, rachunków przepływów oraz dodatkowych informacji i objaśnień. Sprawozdanie finansowe podlegało badaniu przez niezależną firmę audytorską KPW Audytor Sp. z o. o. W posiedzeniu uczestniczy przedstawiciel firmy, biegły rewident - Pan Jarosław Wijatkowski. Firma audytorska wyraziła opinię bez zastrzeżeń. Potwierdzono, że księgi rachunkowe Instytutu prowadzone są rzetelnie, a zawarte w nich zapisy gospodarcze wiernie odzwierciedlają zdarzenia, które miały miejsce w jednostce w ciągu roku obrotowego. Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz zasadami (polityką) rachunkowości.

Główna Księgowa NIW-CRSO poinformowała, że na koniec okresu sprawozdawczego łączna wartość aktywów i pasywów wyniosła około 2,4 mln złotych. W strukturze aktywów wyróżniono aktywa trwałe, które wyniosły ponad 16 mln złotych, co stanowiło 24% wszystkich aktywów, natomiast aktywa obrotowe wyniosły nieco powyżej 5 mln złotych, co stanowiło 76%. W porównaniu do roku 2023 udział aktywów trwałych wzrósł, ponieważ wówczas aktywa trwałe stanowiły 19%, a aktywa obrotowe 81%. Środki pieniężne zgromadzone na rachunku bankowym Instytutu na dzień 31 grudnia 2024 roku wyniosły ponad 1,4 mln złotych. W odniesieniu do pasywów kapitał własny Instytutu jest dodatni i wynosi około 980 tys. złotych, na co składa się między innymi zysk wypracowany w danym roku budżetowym, który wyniósł około 2,3 mln złotych. Plan dochodów i wydatków na koniec roku wyniósł około 270 mln złotych, a jego realizacja osiągnęła poziom 95,8%. Na realizację zadań Instytut otrzymał dotacje z budżetu Państwa oraz środki z Funduszu Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

Przewodniczący Rady Piotr Stec zapytał, jak kształtowały się koszty funkcjonowania Instytutu w 2024 roku, w szczególności w kontekście kwestii płacowych oraz kosztów stałych. Pani Aneta Sędzikowska-Konecka odpowiedziała, że średnie wynagrodzenie brutto wyniosło niecałe 9 tys. złotych i że

w stosunku do roku 2023 nie odnotowano znacznego wzrostu wynagrodzeń. Dodała, że dwa razy w roku pracownicy otrzymują dodatkowe środki w postaci nagrody uznaniowej. Ponadto na koniec 2024 roku nastąpił wzrost zatrudnienia o dwa etaty w Biurze Kontroli. Główna Księgowa zgłosiła również, że przy obecnym poziomie zatrudnienia Instytut znajduje się w trudnej sytuacji pod względem możliwości terminowej realizacji zadań zaplanowanych na rok 2025. Na realizację nowego programu przewidziano kwotę 70 mln złotych, natomiast Instytut nie otrzymał żadnych dodatkowych etatów. Natomiast pomoc techniczna nie może zostać przeznaczona na wynagrodzenia etatowe, a jedynie na obsługę, czyli wynagrodzenia bezosobowe dla ekspertów.

W związku z brakiem dalszych pytań Przewodniczący Rady poddał pod głosowanie uchwałę w sprawie zaopiniowania rocznego Sprawozdania finansowego NIW-CRSO za rok 2024. W głosowaniu 7 osób było ZA, nikt nie był przeciw, nikt się nie wstrzymał. Rada przyjęła uchwałę. Obecni podczas głosowania: 7 osób; głosowało: 7 osób.

Ad 5.

Dyrektor Instytutu przedstawił informacje nt. naboru wniosków w ramach konkursu Rządowego Programu Wsparcia Organizacji Pozarządowych Moc Małych Społeczności, edycja 2025. Nabór, który zakończył się 9 czerwca br., cieszył się dużym zainteresowaniem – wpłynęło ponad 2 tys. wniosków. W ostatnim czasie NIW ogłosił wyniki formalne oraz wyłonił ekspertów. Instytut czeka na dopięcie ostatnich formalności, aby rozpocząć ocenianie wniosków przez ekspertów. Proces oceny rozpocznie się od Priorytetu 2 i Priorytetu 3, a następnie obejmie Priorytet 1.

Pani dr Ewa Gałka podkreśliła, że w przestrzeni trzeciego sektora wyraźnie wybrzmiewa potrzeba, aby osoby oceniające wnioski posiadały doświadczenie adekwatne do rodzaju podmiotu oraz charakteru ocenianego projektu. Zarekomendowała, aby w przypadku oceniania wniosków składanych przez federacje, w proces oceny zaangażowane były osoby posiadające wiedzę i doświadczenie w tym obszarze. Pan Michał Braun potwierdził, że właśnie taka praktyka została zastosowana. Osoby, które zgłosiły się do oceny wniosków w ramach Priorytetu 2, a nie posiadały doświadczenia związanego z federacjami, zostały odrzucone. Instytut zwrócił na tę kwestię szczególną uwagę.

Dyrektor Instytutu przedstawił Pana Bartosza Domańskiego, Głównego Specjalistę w BPH, który jest koordynatorem zespołu programu MMS ze strony NIW. Koordynator podzielił się swoimi

doświadczeniami z dotychczasowej pracy nad wdrażaniem nowego programu, podkreślając, że poważnym wyzwaniem pozostają braki kadrowe, które w istotny sposób utrudniają realizację zadań.

Pani Anna Czyżewska, zwróciła uwagę, że jeśli liczba projektów będzie różna w województwach, należy zadbać, aby koordynator z Mazowsza nie był obciążony większą liczbą wniosków niż koordynator z Opolszczyzny. Zasugerowała, że warto to przemyśleć. W związku z brakiem dalszych pytań Pan Piotr Stec przeszedł do następnego punktu.

Ad 6.

Pan Michał Braun poprosił o przeprowadzenie losowania przydziału ekspertów do wniosków w ramach Priorytetu 2 i 3, tak aby każdy ekspert otrzymał mniej więcej równą liczbę ofert. Pan Stefan Kołucki, Kierownik Biura Programów Horyzontalnych, przeprowadził losowanie na podstawie skryptu. W wyniku przeprowadzonej procedury wnioski w ramach Priorytetów 2 i 3 zostały równomiernie rozdzielone pomiędzy ekspertów. Skrypt oraz raport z losowania zostaną dołączone do protokołu z posiedzenia Rady.

Ad 7.

Dyrektor Instytutu przeszedł do omawiania kolejnego punktu agendy „Stan prac nad zmianami w programach wspierających rozwój społeczeństwa obywatelskiego, wdrażanych przez NIW-CRSO.” Niemal wszystkie programy znajdują się obecnie w procesie ewaluacji. Ewaluacja Rządowego Programu Wspierania Rozwoju Międzynarodowych Domów Spotkań na lata 2021–2030 została zaplanowana na kolejny rok. W 2025 roku planowane jest ogłoszenie naboru w ramach Rządowego Programu Polski Inkubator Rzemiosła, przy czym zmiany dotyczące tego programu będą ograniczone jedynie do poziomu regulaminu.

Pani Anna Czyżewska poinformowała, że otrzymała zapytanie od organizacji, która nie jest cechem rzemieślników ani związkiem rzemieślników, a działa w obszarze nowego rzemiosła oraz promocji polskiego rzemiosła i designu. Organizacja zastanawiała się, czy w jej przypadku istnieje możliwość korzystania z programu Polski Inkubator Rzemiosła. Pan Michał Braun odpowiedział, że nie, jednak poprosił, aby organizacja opisała Instytutowi swój problem. Pan Łukasz Ofiara, Kierownik Biura Programów Tematycznych, dodał, że program jest dedykowany cechom, związkom oraz izmom rzemieślniczym

i jest finansowany ze środków Ministerstwa Rozwoju i Technologii. Program ma wspierać rozwój infrastrukturalny oraz kształcenie dualne. Formalnym warunkiem uczestnictwa w programie jest bycie cechem rzemieślniczym. Organizacje pozarządowe, które nie są cechami, a działają w obszarze rzemiosła, nie mogą brać udziału w konkursie. Jest to jednak temat do dalszej dyskusji, niemniej celem Ministerstwa jest, aby dotacje trafiały wyłącznie do cechów rzemieślniczych.

Następnie Pan Michał Braun omówił kwestie dotyczące Rządowego Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich PROO na lata 2018-2030. Przedstawił pomysł zmiany Priorytetu 2 z kapitałów żelaznych na ogólny fundraising. Zaproponował również, aby Priorytety 3 i 4 zostały przekształcone w ogólny priorytet o tematyce demokracji, praw człowieka oraz mediów obywatelskich. Podkreślił, że propozycje te wynikają z konsultacji społecznych. Priorytet 5 ma pozostać bez zmian, jednak istnieje ewentualna możliwość uruchomienia nowej ścieżki dotyczącej bezpieczeństwa cyfrowego.

Następnie Dyrektor Instytutu wyraził opinię, że część Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030 związana z wolontariatem - powinna zostać wyodrębniona, ponieważ środki na ten cel znajdują się w Korpusie Solidarności. Zwrócił uwagę, że to właśnie ten program wymaga pilnych zmian. Wskazał na przykład kwestie związane z realizacją podcastów, które, mimo że są uwzględnione w uchwale Rady Ministrów, nie przynoszą oczekiwanych efektów, oraz na problem niedostosowanych stawek koordynatorów wolontariatu do minimalnego wynagrodzenia. Podkreślił konieczność wprowadzenia zmian, zwłaszcza w kontekście decyzji Ministra ds. Społeczeństwa Obywatelskiego, która powołała Instytut na punkt kontaktowy do obchodów Międzynarodowego Roku Wolontariuszy na rzecz zrównoważonego rozwoju w 2026 roku.

Dyrektor Instytutu dodał, że w ramach nowych konkursów, Inicjatywa „Pamięć pogranicza” 2025 i Przygotowanie do Jamboree Polska 2027, wpłynęły po dwie oferty. Odnosząc się do Rządowego Programu Wsparcia Rozwoju Organizacji Harcerskich i Skautowych na lata 2018-2030, poinformował, że Rada Organizacji Harcerskich wraz z Biurem Programów Tematycznych od około pół roku pracują nad zmianami w programie, które mają charakter redakcyjny, upraszczający i aktualizujący.

Następnie Pan Michał Braun omówił zmiany w Rządowym Programie Fundusz Młodzieżowy na lata 2022–2033, które dotyczą przede wszystkim wzmocnienia elementów związanych z informacją młodzieżową, pracą z młodzieżą oraz podkreśleniem wysokiej jakości tej pracy. Pan Piotr Stec zasugerował, że warto byłoby otworzyć program szerzej na organizacje młodzieżowe oraz ich inicjatywy, nie ograniczając się jedynie do organów rady czy sejmiku.

Kierownik BPT stwierdził, że Priorytet 1 jest skierowany do młodzieżowych rad i samorządów uczniowskich, co wynika z jego założeń. Zasygnalizował problem dotyczący finansowania małych, nieformalnych organizacji większymi kwotami. Celem Priorytetu 1 było wzmocnienie samorządności oraz rad młodzieżowych. Natomiast Priorytety 2 i 3 pozostają otwarte na finansowanie innych obszarów działalności młodzieżowej. Podkreślił, że planowane jest wzmocnienie centrów młodzieżowych oraz pracowników młodzieżowych, a na etapie tworzenia ścieżek w Priorytecie 2 i 3 będą poszukiwane rozwiązania uwzględniające postulaty organizacji.

Pan Michał Braun zasugerował, że warto rozważyć włączenie nieformalnych grup młodzieżowych do Priorytetu 1. Pani Anna Czyżewska zwróciła uwagę, że ostateczna decyzja dotycząca funkcjonowania rady młodzieżowej należy do samorządu. Warunek przyznania środków grupie młodzieżowej nie zależy wyłącznie od samej młodzieży, lecz od decyzji samorządu o powołaniu takiej rady. W przypadku braku młodzieżowej rady w gminie lub mieście młodzież nie ma możliwości ubiegania się o środki. Członkini Rady dodała, że zastanawia się jaka była skuteczność powoływania młodzieżowych rad w ramach Funduszu Młodzieżowego w perspektywie długofalowej. Następnie zwróciła uwagę na sytuację młodzieży w gminach, w których brak jest instytucji kultury, a często również ośrodków sportu. W wielu przypadkach funkcjonują jedynie biblioteki, które nie zawsze pełnią rolę lokalnych centrów kultury, szczególnie w gminach miejsko-wiejskich, gdzie zatrudniony jest często tylko jeden pracownik. Pani Anna Czyżewska zaproponowała rozważenie preferencyjnego punktowania projektów dotyczących tworzenia centrów młodzieżowych lub wsparcia dla grup młodzieżowych w gminach pozbawionych instytucji kultury. Zaznaczyła, że w województwie mazowieckim spośród 320 gmin miejskich, miejsko-wiejskich i miast, aż ok. 70 nie posiada ośrodka kultury.

Pan Paweł Bilski dodał, że uzupełnieniem dla braku instytucji kultury mogą być Centra Usług Społecznych (CUS). Zgodnie z ustawą o CUS, ich działalność obejmuje również zadania w zakresie kultury oraz wspierania społeczeństwa obywatelskiego. Podkreślił, że są to otwarte podmioty do realizacji różnych działań lokalnych, co częściowo wypełnia lukę po nieobecnych MGOK-ach.

Pani Anna Czyżewska zasugerowała, aby zwrócić szczególną uwagę na organizacje i inicjatywy podejmowane w samorządach, w których nie funkcjonują instytucje kultury. Wskazała możliwość wspierania projektów realizowanych w partnerstwie z innymi lokalnymi instytucjami, które mogą tworzyć przestrzeń dla wspólnego działania młodzieży. Pan Łukasz Ofiara odnosząc się do kwestii powoływania rad młodzieżowych, zgodził się, że jest to wyzwanie dla wielu samorządów. Zaznaczył,

że wskaźnik zakładany w programie to ponad 200 rad, natomiast na obecnym etapie realizacji powołano około 50, przy czym nie wiadomo, jaki będzie poziom ich trwałości. Kwestia ta będzie przedmiotem analizy w ramach ewaluacji programu. Kierownik BPT podziękował i poinformował, że uwagi zostały przez niego zanotowane.

Następnie Pan Łukasz Ofiara przedstawił główne propozycje zmian w regulaminie Programu Wspierania Rozwoju Uniwersytetów Ludowych na lata 2020-2030. Zmiany te mają na celu standaryzację pracy oraz skierowanie środków do faktycznie funkcjonujących Uniwersytetów Ludowych, które realizują działania w oparciu o metodę grundtvigiańską. W nowej wersji programu przewiduje się wprowadzenie trzech Priorytetów. W Priorytecie 1 planowane jest zwiększenie alokacji środków, co pozwoliłoby na utworzenie dwóch ścieżek: jednej skierowanej do długoletnich uniwersytetów internatowych (o tradycyjnej formule i dużych potrzebach infrastrukturalnych) oraz drugiej — do nowo powstałych i rozwijających się placówek.

Dyrekcja Instytutu zgłosiła do KPRM zapotrzebowanie na zwiększenie budżetów programów, co najmniej o wartość odpowiadającą stopie inflacji.

Pani dr Ewa Gałka odnosząc się do potrzeb trzeciego sektora, podkreśliła konieczność uwzględnienia organizacji pozarządowych w pracach Instytutu oraz zasugerowała nawiązanie współpracy z wybranymi podmiotami w ramach pomocy technicznej.

Ad 8.

Pan dr Konrad Burdyka, Ekspert w Biurze Badań i Analiz NIW-CRSO, przedstawił aktualny stan realizacji ewaluacji programów, realizowanych przez Narodowy Instytut Wolności. Obecnie trwa postępowanie o udzielenie zamówienia na ewaluację siedmiu programów jednocześnie. Ze względu na ograniczone zasoby, Narodowy Instytut Wolności podjął decyzję o podziale postępowania na cztery części, co umożliwia wybór do czterech wykonawców dla siedmiu badań.

Badanie ewaluacyjne PROO jest najbardziej złożone i zostanie zrealizowane w ramach odrębnej części zamówienia. Ewaluacja Programu NOWEFIO oraz Funduszu Młodzieżowego zostaną zlecone w ramach jednej części postępowania, ze względu na wspólne priorytety regrantingowe. Ewaluacje Korpusu Solidarności (w zakresie ścieżki WOW w NGO) oraz ROHiS zostały połączone w kolejnej części, natomiast ewaluacje programów MDS i UL zostały zgrupowane w ostatniej części postępowania,

z uwagi na obecność podobnego rodzaju beneficjentów tych programów. Do końca roku planowane jest przygotowanie raportów cząstkowych z prowadzonych badań. Ze względu na zapotrzebowania Biura Programu Korpusu Solidarności, raport końcowy ma zostać opublikowany jeszcze w bieżącym roku. Założenia badawcze ewaluacji powstawały w ścisłej współpracy z biurami merytorycznymi. W opisie przedmiotu zamówienia zawarto zapis obligujący wykonawcę do konsultacji pytań badawczych z pracownikami, kierownikami biur oraz – w razie potrzeby – członkami Rady NIW przed rozpoczęciem badań.

Pan dr Konrad Burdyka zwrócił się do członków Rady NIW-CRSO z prośbą o rozważenie, w nawiązaniu do punktu dotyczącego zmian w programach, możliwości zmiany zapisów dotyczących ewaluacji poszczególnych programów. Zwrócił uwagę, że obecny harmonogram ewaluacji, przewidujący realizację ewaluacji co dwa lata dla programów, które również co dwa lata ogłaszają konkursy, jest mało efektywny i utrudnia wykorzystanie wyników. Wskazał, że rozważenie zmian w kalendarzu ewaluacji mogłoby poprawić racjonalność tego procesu.

Ad 9.

Przewodniczący Rady przeszedł do Spraw różnych. Pani Anna Czyżewska zapytała o sytuację Priorytetu 5 w ramach PROO na 2025 rok. Dyrektor Instytutu odpowiedział, że środki na ten priorytet zostały wyczerpane, a NIW stara się o ich zwiększenie. Następnie Członkini Rady zapytała o plan ewaluacji ekspertów oceniających wnioski w PROO i NOWEFIO, zwłaszcza w kontekście kontrowersji dotyczących ocen. Pan Michał Braun poinformował, że ewaluacja jest zaplanowana na okres po wakacjach. W kwestii eliminacji ekspertów nierzetelnie oceniających wnioski, zapewnił, że na podstawie rekomendacji Kierownika BPH, odpowiedzialnego za PROO i NOWEFIO, Instytut odrzucił około 10 ekspertów z powodu nieterminowości lub nierzetelności ocen.

Następnie Dyrektor Instytutu poinformował, że firma wykonująca analizę antyplagiatową przeprowadziła także ocenę ekspertów, koncentrując się na przypadkach, gdy ekspert stosował bardzo podobne oceny do różnych ofert, przyznając im jednak różne punkty. Omówiono również wyniki analizy plagiatowej ofert już zakwalifikowanych do dofinansowania. Na podstawie tej analizy, obejmującej około 200 ofert, Instytut odstąpił od podpisania umów z 12 beneficjentami. Pan Stefan Kołucki zwrócił uwagę, że plagiaty dotyczyły także wyjaśnień, które były podpisywane przez różne osoby, co wskazuje na problem systemowy. Zasugerował, aby tę kwestię przedyskutować na

posiedzeniu Rady Działalności Pożytku Publicznego. Kierownik BPH podkreślił, że problemy występują także w programie Aktywni+, co wskazuje na szerszy zakres zjawiska.

Pani Anna Czyżewska poruszyła kwestię organizacji pozarządowych, które w nieuczciwy sposób pozyskują wnioski, na przykład poprzez składanie wniosków o udostępnienie informacji publicznej w celu uzyskania dokumentów, które następnie mogą być sprzedawane lub kopiowane. Pan Stefan Kołucki zauważył, że sztuczna inteligencja będzie odgrywać coraz większą rolę w działalności organizacji pozarządowych i zasugerował, aby nie demonizować jej użycia, lecz stworzyć warunki umożliwiające organizacjom korzystanie z niej jako narzędzia pomocniczego. Zaproponował także zmianę akcentów w ocenie merytorycznej wniosków, poprzez zmniejszenie liczby punktów przyznawanych za przygotowanie diagnozy lub planu działań, które mogą być łatwo opracowane z pomocą sztucznej inteligencji, oraz zwiększenie punktacji za potencjał organizacji do realizacji zadania oraz doświadczenie w tym zakresie.

Ad 10.

Po wyczerpaniu porządku obrad Przewodniczący Rady podziękował Dyrektorowi Instytutu oraz członkiniom i członkom Rady, po czym zamknął posiedzenie.

Przewodniczący Rady Narodowego Instytutu Wolności –
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
Piotr Stec /podpisano elektronicznie/

Protokół sporządziła Oliwia Krawczyk.